

شناختی روان متغیرهای با اجتماعی انحرافهای و آسیبها رابطه دانشآموزان

2 کامران فریدون دکتر ۱، معمار آسیه

چکیده

کشورهای از بسیاری در آموزشی های نظام مسائل ترین مهم از یکی آموزان دانش بین در اجتماعی آسیبهای مخربی اثرات تواند می کشور، یک معنوی و مالی امکانات از عظیمی بخش دادن هدر بر علاوه مسئله این است جهان اجتماعی های آسیب به نگاه رو این از آورد وجود به را فراوانی اجتماعی و اقتصادی مشکلات و بگذار فرد و جامعه بر رابطه بررسی تحقیق این اصلی هدف شود گرفته نظر در اجتماعی مهم پدیده یک صورت به باید آموزان دانش در روابط همسالان، با دوستانه روابط والدین، کنترل (شناختی روان متغیرهای و عوامل با اجتماعی انحرافات و ها آسیب نوع از گیری نمونه روش است تهران پرورش و آموزش یک منطقه آموزان دانش) خانواده در کجروپها و عاطفی رابطه یک اجتماعی های آسیب با والدین کنترل بین رابطه میدهد نشان تحقیق نتایج است ای خوشه تصادفی خود همسالان و دوستان با آموزان دانش ارتباط میزان با اجتماعی های آسیب بین همچنین است معنادار و معکوس های آسیب بین آمده دست به نتایج به توجه با دارد وجود معنادار و معکوس رابطه نیز خانواده در عاطفی روابط و میزان چه هر یعنی دارد وجود معناداری و مستقیم رابطه خانواده های کجروی میزان و آموزان دانش در اجتماعی بود خواهد بالاتر آموزان دانش اجتماعی آسیبهای میزان باشد بیشتر ها خانواده کجروی

خانواده در کجروپها و والدین کنترل خانواده، در عاطفی روابط اجتماعی، های آسیب :ها واژه کلید

فرهنگیان دانشگاه پرورش، آموزش وزارت ۱. Asina.meamar@yahoo.com P4ry4_f@yahoo.com

ایران تهران، رودهن، اجتماعی علوم دانشکده، رودهن واحد اسلامی آزاد دانشگاه ۲

1394 تابستان هفتم، و بیست شماره هفتم، سال اجتماعی، پژوهش فصلنامه 148

تعیین است اجتماعی و روانشناختی زیستی، عوامل از شبکههای حاصل اجتماعی پدیدههای تحقیقات است یکدیگر با ها شبکه این ارتباطات مجموعه شناخت مستلزم اجتماعی پدیده هر فردی، مساعد های زمینه زیستی، آمادگی: میدهند نشان که شده انجام زمینه این در بسیاری عاطفی، نامناسب فضایی شده، سرکوب تمایلات کودکی، دوران های عقده نفس، به انکا عدم فقر دوستان، و فامیل خانواده، در معتاد وجود فرد، ستیز پر و گسیخته هم از های خانواده سواد کم محرک، مواد فراوانی و بودن دسترس در نامناسب، اجتماعی محیط بیکاری، اقتصادی، بیانگر همگی... و اجتماعی نهادهای کارکردهای و ساختار در ناهماهنگی کافی، شناخت عدم و 1 (لاری سیگل) هستند اجتماعی انحرافات و اجتماعی های آسیب نمودن فراهم، هر _____ وجود (2001) بخشی مختلف های موقعیت از فردی های برداشت و وضعیتشان شدت به بسته عوامل این از یک بزه و جرم ارتکاب و اجتماعی ضد و اجتماعی ناهنجار رفتار انجام برای را لازم انگیزه و انرژی از رفته دست از تعادل بازگرداندن در صدد ناهنجار رفتار ارتکاب با فرد واقع در و آورد می فراهم بود خواهد خود

مسئله طرح

در آموزشی های نظام مسائل ترین مهم از یکی آموزان دانش بین در اجتماعی های آسیب و مالی امکانات از عظیمی بخش دادن هدر بر علاوه مسئله این است جهان کشورهای از بسیاری اجتماعی و اقتصادی مشکلات و بگذار فرد و جامعه بر مخربی اثرات تواند می کشور، یک معنوی صورت به باید آموزان دانش در اجتماعی های آسیب به نگاه رو این از آورد وجود به را فراوانی انسانی منابع کیفیت کلید پرورش و آموزش طرفی از شود گرفته نظر در اجتماعی مهم پدیده یک اجتماعی های آسیب با یا بوده امان در ها از آسیب تا داده پرورش را نوجوان که کلیدی است، میراث انتقال کشور هر در عمومی پرورش و آموزش اساسی وظایف جمله از کند پیدا آشنایی جامعه در فعال شرکت برای آنان سازی آماده و دانشآموزان استعدادهای پرورش جامعه، فرهنگی با کند، می بروز اجتماعی آسیبهای صورت به مهم، رسالت این در موفقیت عدم چه بسیار است اند، برگرفته در را او که است مختلفی عوامل از بازتابی ها، انسان رفتار عملکرد اینکه به توجه آنها روانی خصوصیات بررسی به بایستی می آموزان دانش رفتاری عملکرد ارزیابی منظور به لذا همه به آموزان دانش در اجتماعی های آسیب از منظور (1370 داور، شیخاوندی)، پرداخت

1. Siegel Larry

149 آموزان دانش شناختی روان متغیرهای با انحرافات و ها آسیب رابطه

هاي نورم و مدرسه در اجتماعي هنجارهاي خلاف بر كه شود مي گفته مدرسه در رفتارهايي
شود آرامش و نظم محل و باشد جامعه

توجه مورد مخرب اجتماعي پديده يك صورت به اجتماعي آسيب شناسي، جامعه ديدگاه از
تعبیه را هايي مكانيسم هنجارهايش حفظ و ها ارزش حفظ براي اجتماعي نظام هر و دارد قرار
دهند نشان پايبندي اجتماعي هاي هنجار به نسبت فشار احساس بدون گرانثش كنش تا كند مي
اجتماعي، رفتارهاي براي ضوابط فقدان صورت در نكنند، عدول جامعه شده پذيرفته معيارهاي از و
محسوب جامعه افراد براي جدي عامل بينظمي اين كه ميشود حاصل بينظمي و مرج و هرج
. شود مي

تحقيق اهداف

با آنها بين رابطه بررسي و اجتماعي انحرافات و ها آسيب شناخت تحقيق اين اصلي هدف
كوشش. است تهران پرورش و آموزش يك منطقه دانشآموزان روانشناختي متغيرهاي و عوامل
ميدهد نشان را تحقيق اين اهميت و بوده علمي ضروريات از اجتماعي هاي آسيب شناخت راه در
جستجو آموزشي و تربيتي اجتماعي، هاي ريزي برنامه در ميتوان را تحقيق اين كاربردي هدف
ما كنوني جوامع گريبانگير امروزه اجتماعي هاي آسيب و انحرافات اين گسترش كه چرا. كرد
در شايع هاي آسيب همچنين و آنها ضعف و شدت و ها آسيب انواع شناسايي براي. است شده
كجروي و آسيبها تعريف در كه همانگونه مورد اين در دارد وجود گوناگوني روشهاي منطقه
اي جامعه هر در زيرا. است نظر مورد جامعه هاي ارزش اصلي ملاك شده تاكيد اجتماعي هاي
و شدت و شده، تعريف جامعه آن بر حاكم هاي معيار و ها ارزش براساس كجرويها، و آسيبها
به اجتماعي هاي كجروي زمينه در فرهنگي انقلاب ستاد برنامه در. ميشود تعيين آنها ضعف
شده اشاره خودكشي، فحشا، اعتياد، گروهی، بزهاريهاي نوجوانان، و كودكان بزهاريهي جنابيت،
است.

شود مي مطرح تحقيق هاي سوال عنوان به زير هاي سوال راستا اين در

تحقيق هاي سوال

دارد؟ اجتماعي هاي آسيب كنترل يا و کاهش، در نقشي چه والدين كنترل- 1
1394 تابستان هفتم، و بيست شماره هفتم، سال اجتماعي، پژوهش فصلنامه 150
يا و كنترل روي بر تواند مي اندازه چه تا خود، همسالان با آموزان دانش دوستانه ارتباط-2
كند كمك مدارس در اجتماعي هاي آسيب کاهش
بگذارد؟ تأثير اجتماعي هاي آسيب کاهش روي بر تواند مي خانواده در عاطفي روابط آيا 3-
خلاف كارهاي به آموزان دانش گرايش روي بر تواند مي خانواده در بزه و كجروي وجود آيا 4-
بگذارد؟ تأثير اجتماعي هاي آسيب افزايش و

صادق محمد پژوهش جمله از مختلفي هاي پژوهش به ميتوان تحقيق، سؤلهاي راستاي در
به منحرف دوست يك است نموده بيان ايشان كرد، اشاره 1376 سال در اعتياد مورد در فربد
زمان هر از بيش بلوغ دوره در نوجوان اينكه ويژه به نمايد اغفال را خود رفيق كه است قادر خوبي
خود اتكاي از نوجوان كه است دوره اين در زيرا گيرد، مي قرار همسالان گروه تأثير تحت ديگري
هاي گروه آنها ترين مهم كه ديگري هاي گاه تكيه يافتن در صدد ناگزير به و كاهد مي خانواده به
خود دوستان افكار و گفتار رفتار، اعمال، تأثير تحت اغلب جوان فرد يك. آيد مي بر اند، همسالان
توقعات به مقاومت بدون و پذيرد مي سريع خيلي را آنان هاي خواسته كه طوري به. دارد قرار
3000 روي بر 1374 سال در فرجاد توسط كه تحقيقي براساس همچنين. دهد مي پاسخ آنان
پر هاي خانواده ناباب، دوستان است شده انجام ايران در اجتماعي ديده آسيب عنوان به معتاد
كمي والدين، آگاهي و دانش سطح بودن پايين خانواده، افراد بين سالم صحيح روابط عدم مشكل،
پدران نفس، به اعتماد عدم گسيخته، هم از هاي خانواده اجتماعي، و فرهنگي مشكلات درآمد،
به كه تحقيقي در. است ديده گروه اين ديدگي آسيب دليل را والدين از غير سرپرستي معتاد،
همسالان، گروه نقش به گرفت انجام 1977 سال در كلمبيا دانشگاه محققين از گروهی وسيله
نوجواناني كه داد نشان نتايج شد پرداخته كجروي به گرايش در شخصيتي خصوصيات و خانواده
136 پيران،) است بوده تر بيش ناباب دوستان به آنان گرايش داشته، معتاد والدين كه.)
صورت فرزندان و والدين روي بر 1365 سال در نژاد نواب شكوه توسط كه ديگري پژوهش در

مستمر صورت به را والدین رفتار فرزندان است، دیده مؤثر بسیار را والدین کنترل و تأکید گرفته که تدریج به و پندارند می منطقی و عاقلانه را آنها عادات ترین زشت حتی و نمایند می تقلید هستند خانواده از جدایی خواهان استقلال، و کنجکاوی اثر بر کنند می رشد.

151 آموزان دانش شناختی روان متغیرهای با انحرافات و ها آسیب رابطه

تحقیق شناسی روش

آماري جامعه پذیرد می انجام پیمایشی روش با که است توصیفی مطالعات نوع از مطالعه این (19) پسر و دختر آموزان دانش پژوهش این در - تهران یک منطقه پرورش و آموزش ساله (14) سال از پسر و دختر آموز دانش 288 مورگان فرمول طریق از گیری نمونه طبق بر که میباشد صرفاً آموزان دانش این اند شده گرفته نظر در نمونه عنوان به دانشگاهی پیش تا دبیرستان اول دبیرستانی پسر و دختر آموزان دانش تعداد به توجه با خوانند می درس دولتی و شهری مناطق در (19) سنی طیف در - در پراکندگی همچنین و تهران یک منطقه پرورش و آموزش ساله (14) باشد می ای خوشه تصادفی نوع از گیری نمونه روستایی، و شهری مناطق داشتن وجود با منطقه به توجه با پسرانه، و دخترانه سطح در منطقه دولتی های دبیرستان از لیستی دریافت با یعنی شده انتخاب ها دبیرستان از آماري نمونه منطقه غرب و شرق و جنوب و شمال و منطقه مرکزیت اند.

شدند انتخاب ساده تصادفی گیری نمونه روش از مدرسه هر در نمونه افراد پرسش روایی محاسبه برای و میشود، انداز هگیری لیکرت طیف در متغیرها سنجش مقیاس های جواب مجموع که فرمول به توجه با و شده آوری جمع نظران صاحب از تن چند نظر نامه گرفت قرار قبول مورد که بود بالا به % 70 توافق ضریب است، منفي های جواب مجموع و بلي های سؤال و شده حذف نامه پرسش از بود % 70 از کمتر آنها توافق ضریب که هایی سؤال البته به % 82 سؤال 38 برای ها سؤال کل توافق ضریب ضمناً گردید شده حذف موارد جایگزین دیگر از نفر 30 نامه، پرسش اعتبار محاسبه برای بود برخوردار لازم روایی از ها سؤال که آمد دست اعتبار گردید استفاده اعتبار گرفتن برای کروناخ آلفای از و شدند انتخاب نظر مورد جامعه اعضاي آمد دست به % 80 آزمون اعتبار هم کردن نیمه دو روش از همچنین و آمد دست به % 82 آن افزار نرم از ها داده تحلیل و تجزیه در بود برخوردار کافی اعتبار از ها سؤال نتیجه در SPSS و است شده استفاده پرسون همبستگی آزمون از و توصیفی آمار

تحقیق های یافته

اجتماعی های آسیب کاهش با والدین کنترل میزان بین رابطه

01 آموز دانش 288 اجتماعی های آسیب میانگین ، 1 شماره جدول طبق / معیار انحراف با 13 2/34 (M=13/01 , SD=2/34) روی بر والدین کنترل میانگین همچنین و باشد می

1394 تابستان هفتم، و بیست شماره هفتم، سال اجتماعی، پژوهش فصلنامه 152

57 آموز دانش / 94 معیار انحراف با 1/8 (M=8/57 , SD=1/94) نتایج همچنین باشد می

معکوس همبستگی یک اجتماعی آسیبهایی با والدین کنترل بین همبستگی و رابطه دهد می نشان $r = (-0/13)$ معناداری و $\text{sig}(r=-0/13, p<0.05) = 0/$ والدین کنترل چه هر یعنی است.

باشد، کمتر والدین کنترل چه هر و بوده کمتر آموزان دانش اجتماعی آسیبهایی باشد بیشتر

. شود می بیشتر آموزان دانش اجتماعی آسیبهایی

اجتماعی های آسیب و والدین کنترل بین همبستگی و توصیفی جدول: 1 جدول

اجتماعی های آسیب با خودشان همسالان با آموزان دانش دوستانه ارتباط بین رابطه

01 آموز دانش 288 اجتماعی آسیبهایی میانگین ، 2 شماره جدول طبق / معیار انحراف با 13

2/34 (M=13/01 , SD=2/34) 63 دوستان با ارتباط میانگین همچنین و باشد می / با 9

45 معیار انحراف 2/ (M=9/63 , SD=2/45) رابطه دهد می نشان نتایج همچنین باشد می

معکوس همبستگی یک اجتماعی آسیبهایی با همسالان و دوستان با رابطه بین همبستگی و

$r = (-0/11)$ معناداری و $\text{sig}(r=-0/11, p<0.05) = 0/$ دوستانه ارتباط چه هر یعنی است.

و بوده کمتر آموزان دانش اجتماعی آسیبهایی باشد بیشتر خودشان همسالان با آموزان دانش

دانش اجتماعی آسیبهایی باشد، کمتر خودشان همسالان با آموزان دانش دوستانه ارتباط هرچه

شود می بیشتر آموزان

همسالان با آموزان دانش دوستانه ارتباط بین همبستگی و توصیفی جدول: 2 جدول

اجتماعي هاي آسيب با خودشان
معیار انحراف میانگین متغیر sig r تعداد sig r
01 اجتماعي هاي آسيب نمرات / 13 288 2/34 0/13 - 0/02
57 والدین کنترل / 8 284 1/94
معیار انحراف میانگین متغیر sig r تعداد sig r
0/04 0/11

01 آسیبهایی نمرات / 13 288 2/34
اجتماعي

63 دوستان با ارتباط / 9 284 2/45

153 آموزان دانش شناختی روان متغیرهای با انحرافات و ها آسیب رابطه

اجتماعي هاي آسيب با ها خانواده در عاطفي روابط كمبود بين 4% D_ • _ 4 رابطه
01 آموز دانش 288 اجتماعي آسیبهایی میانگین ، 3 شماره جدول طبق / 34 معیار انحراف با 13 2/
(M=13/01, SD=2/34) 21 ها خانواده در عاطفي روابط میانگین همچنین و باشد مي / با 9
71 معیار انحراف 1/ (M=9/21, SD=1/71) رابطه دهد مي نشان نتایج همچنین باشد مي
13 (معکوس همبستگی يك اجتماعي آسیبهایی با ها خانواده در عاطفي روابط بين همبستگی و 0/
-) r = 02 معناداري و / = 0 (sig(r=-0/13, p<0.05) در عاطفي روابط چه هر يعني است.
در عاطفي روابط چه هر و بوده کمتر آموزان دانش اجتماعي آسیبهایی باشد بیشتر ها خانواده
شود مي بیشتر آموزان دانش اجتماعي آسیبهایی باشد، کمتر ها خانواده
هاي آسيب با ها خانواده در عاطفي روابط بين همبستگی و توصيفي جدول: 3 جدول
اجتماعي

اجتماعي هاي آسيب با خانواده ي كجرويها بين رابطه

01 آموز دانش 288 اجتماعي آسیبهایی ، میانگین 4 شماره جدول طبق / 34 معیار انحراف با 13 2/
(M=13/01, SD=2/34) 32 خانواده كجرويهاي میانگین همچنین و باشد مي / انحراف با 9
82 معیار 1/ (M=9/32, SD=1/82) و رابطه دهد مي نشان نتایج همچنین باشد مي
003 (مستقیم همبستگی يك اجتماعي آسیبهایی با خانواده هاي كجروي بين همبستگی / 0) =
04 r معناداري و / = 0 (sig(r=0/003, p<0.05) كجرويهاي میزان چقدر هر يعني است
میزان این چقدر هر و است بالاتر آموزان دانش اجتماعي آسیبهایی میزان باشد بیشتر خانواده
است تر پایین آموزان دانش اجتماعي آسیبهایی میزان باشد تر پایین

معیار انحراف میانگین متغیر sig r تعداد sig r

01 اجتماعي آسیبهایی نمرات / 13 288 2/34 0/13 - 0/02
21 ها خانواده در عاطفي روابط / 9 284 1/71

1394 تابستان هفتم، و بیست شماره هفتم، پژوهش فصلنامه 154

اجتماعي هاي آسيب با خانواده كجرويهاي بين همبستگی و توصيفي جدول: 3 جدول
پيشنهادها و گيري نتیجه

اجتماعيک آسیبهایی با والدین کنترل بين رابطه دهد مي نشان نتایج حاضر پژوهش در
بیشتر آموزان دانش بر والدین نظارت و کنترل چقدر هر يعني است، معنادار و معکوس رابطه
کمتر والدین نظارت و کنترل این چقدر هر و است کمتر آنان در اجتماعي آسیبهایی میزان باشد
میزان با اجتماعي آسیبهایی بين همچنین است بیشتر آنان در اجتماعي آسیبهایی میزان باشد
و دوستان عامل يعني دارد وجود معنادار رابطه خود همسالان و دوستان با آموزان دانش ارتباط
با خانواده در عاطفي روابط بين و باشد اجتماعي آسیبهایی در موثري عامل تواند مي همسالان
خانواده عاطفي جو هرچقدر يعني دارد وجود دار معني و معکوس رابطه نیز اجتماعي آسیبهایی
بين آمده دست به نتایج به توجه با گیرد مي صورت کمتر اجتماعي هاي آسيب باشد بالا ها
داري معنا و مستقیم رابطه خانواده هاي كجروي میزان و آموزان دانش در اجتماعي آسیبهایی
دانش اجتماعي آسیبهایی میزان باشد بیشتر ها خانواده كجروي میزان چه هر يعني دارد وجود
بود خواهد بالاتر آموزان

1 هاگان) پژوهش و شده انجام پژوهش بين اجتماعي آسیبهایی و والدین کنترل مورد در ،

هاي آسیب ميزان والدين کنترل ميزان اينکه يعني دارد، وجود نتیجه در مشابهت (1987) آسیبهاي مورد در عدل الدين فروع اکبر آقاي تحقيق و تحقيق اين بين. آورد مي پايين را اجتماعي در کجروي ميزان چه هر يعني دارد، وجود نتیجه در همساني ها خانواده کجروي و اجتماعي بود خواهد بالاتر نیز اجتماعي آسیبهاي ميزان باشد بیشتر خانواده

خود جوان براي خانواده بايد و است مهم خانواده محیط در عاطفي نیازهاي ارضاي کل؛ در به نگرشي لحاظ به فرزندان و والدين بين شکاف تا دهد گوش او حرفهاي به و شود قائل احترام مشکلات و مسائل و دانسته خود دوست بهترین عنوان به را خود والدين فرزندان و نياید وجود

1. Hagan

معیار انحراف میانگین متغیر sig r تعداد sig r

01 اجتماعي آسیبهاي نمرات /13 2/34 288 0/003 0/04

32 خانواده کجرويهاي /9 1/82 284

155 آموزان دانش شناختي روان متغیرهاي با انحرافات و ها آسیب رابطه

تعامل و یکدیگر با خانواده اعضاي نزدیک ارتباط. نمایند مطرح آنها پیش اول مرحله در را خود مي سعي فرزندان و شود مي خانواده به فرزندان بیشتر تعلق احساس موجب آنها هفتگی و روزانه اینکه حسب بر نیز والدين و کنند مطرح خانواده در را خود عاطفي نیازهاي و ها سؤال که کنند عکس به اما. کنند مي انتخاب را راهها معقولترین معمولاً خواهند، مي را خود بچه صلاح و خیر ارضا آن در (پسر چه و دختر چه) جوانان عاطفي نیازهاي که باشد شکلي به خانه فضاي اگر شرايطي چنین در پردازند مي نیازها اين ارضاي جستجوي به منزل از بیرون در افراد نشود، آسیبهاي نتیجه در و میکشد خود سوي به را جوانان مثبت مسائل از بیشتر منفي مسائل معمولاً است اي ویژه جایگاه داراي خانواده اجتماعي نهادهاي تمامی بين در. یابد مي افزایش اجتماعي اهميت و خانواده بر اند اندیشیده ان دگرگونیهاي و جامعه سازمان درباره که اندیشمندان هم و کند سلامت ادعای تواند نمي اي جامعه هیچ بد رستي. اند ورزیده تأکید جامعه براي ان حیاتي که نیست، اجتماعي هاي آسیب از هیچیک بازبینی نباشد برخوردار سالم هاي خانواده از چنانچه فراهم را بستري فرزندان بر والدين کنترل کاهش طرفي از. باشد آمده پدید خانواده تأثیر از فارغ جذب اگر حال کند پر... و خود سن هم دوستان ها، فیلم تماشاي با را خود اوقات که کند مي کنترل کاهش با و شده (ناباب) گروههاي جذب نشود، هم مدارس اجتماعي مفید فعالیتهاي شود مي اجتماعي آسیبهاي افزایش باعث، والدين

حتي والدين ... و الكل، محرك، مواد به اعتیاد چون هم ها خانواده محیط در کجرويها وجود کشیدن. باشد دود به تماس از حاكي حداقل يا و اعتیاد به گرایش بر اي مقدمه تواند مي سیگار به متبادر کودکان ذهن به را عمل این نبودن زشت و بودن عادي فرزندان، نزد در پدر توسط سیگار کشیدن میکنند تصور دانند، مي الگو را خود پدر فرزندان چون نیز طرفي از و نماید مي القا و مي سعي پدر از تقلید با نوجواني و بلوغ دوران در بنابراین. است مردانگی و بزرگی نشانه سیگار اینکه علیرغم کنند مي بودن مرد احساس وسیله این به و اند شده بزرگ که دهند نشان کنند تأثیر تقدیر هر به خانواده در سیگاري افراد وجود. برند نمي لذت دود مزه و طعم از نفسه في مي بزرگترها پاي جاي کوچکترها که است مسلم گذارد خواهد خانواده اعضاء بر را خود منفي روي بر خاصی نفوذ و تسلط نوعي به اینکه يا و داشته حمایتي نقش بزرگترها اینکه بویژه گذارند و کاهش ريزي برنامه جهت منطقي رهیافت يك تواند مي پژوهش این. باشد داشته اعضاء دیگر در گردد مي پیشنهاد ولي بدهد بدست نوجوانان خاص اجتماعي هاي آسیب اینگونه تعدیل

1394 تابستان هفتم، و بیست شماره هفتم، سال اجتماعي، پژوهش فصلنامه 156

پرداخته رسانی آسیب شناخت نهایت در و، راهها شناخت، پیشگیری مسایل آتیبه هاي پژوهش

شود

منابع
فارسي

• توانبخشي دانشگاه: تهران معتادان، بازپروري و اعتیاد بررسی، (1368). پ. پیران،

• مرند نشر اجتماعي، مسائل و انحرافات شناسي، جامعه، (1370). د. شیخاوندي،

- کشور بهزیستی سازمان معتادین، بازپروری شیوه بازنگری، (1376) . ص م فرید،
- معلم تربیت دانشگاه :تهران اجتماعی، شناسی آسیب، (1374) ح، م فرجاد،
- روانی شناختی، زیستی، علل و فراوانی بررسی. (1377) . ا. عدل، الدین فروع
دکترآ نامه پایان سال، 25 زیر نوجوانان در اعتیاد اجتماعی
- امیرکبیر :تهران خانواده، و اعتیاد، (1365) ش، نژاد، نواب
انگلیسی

- Hagan, John (1987), **Modern criminology: Crime, Criminal Behavior and its control**, New York: M c Grow – Hill, Inc.
- Siegel larry J. (2001), **criminology; theories, patterns and typologies** U.S.A .__